

Jaarstukken 2016

STICHTING

KERAMIEKMUSEUM

HET PRINCESSEHOF

JAARSTUKKEN

2016

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 maart 2017

Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof

Bezoekadres	Grote Kerkstraat 11 8911 DZ Leeuwarden
Postadres	Postbus 1239 8900 CE Leeuwarden
Telefoon	058 – 29 48 958
Internet	www.prinsessehof.nl
Email	info@prinsessehof.nl

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 maart 2017

Inhoudsopgave

Bericht van de Raad van Toezicht	2
<hr/>	
1. Jaarverslag 2016	
1.1 Algemeen	4
1.2 Bestuursverslag	6
1.3 Begroting 2017	19
1.4 Toelichting Eigen Vermogen	20
2. Jaarrekening 2016	
2.1 Balans per 31 december 2016 – model I	22
2.2 Categorieale exploitatierekening 2016 – model IIa	24
2.3 Categorieale en functionele exploitatierekening 2016 – model IIb	26
2.4 Kasstroomoverzicht	28
2.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	29
2.6 Toelichting op de balans per 31 december 2016	31
2.7 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	37
2.8 Toelichting op de exploitatierekening 2016	38
2.9 Prestatieverantwoording – model III	44
2.10 Verbonden partijen	45
3. Overige gegevens	
3.1 Resultaatbestemming	46
3.2 Vaststellen jaarrekening 2016	47
3.3 Gebeurtenissen na balansdatum	48
3.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	49
Bijlage I	
Overzicht nevenactiviteiten Raad van Toezicht en Directie	50

Bericht van de Raad van Toezicht

Jaarrekening

De door de directie opgestelde jaarrekening over het boekjaar 2016 van Stichting Keramiekmuseum Het Princessehof is, conform de statuten, door Deloitte Accountants gecontroleerd en door hen van een goedkeurende verklaring voorzien. De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen onder de overige gegevens.

De directie heeft de jaarrekening vastgesteld en deze ter beoordeling en goedkeuring aan de Raad van Toezicht voorgelegd. De jaarrekening gaat vergezeld van het verslag van bevindingen van de accountant.

Toezicht

De Raad van Toezicht past de code Cultural Governance volledig toe.

In het verslagjaar is de Raad van Toezicht viermaal met de directie in vergadering bijeengekomen. Daarnaast is tussentijds overleg gevoerd tussen individuele leden van de Raad van Toezicht en leden van de directie

In deze vergaderingen zijn de jaarstukken 2016 en de begroting 2017 vastgesteld en wordt de uitvoering van het beleid gevolgd. In 2016 werd de subsidieaanvraag voor de nieuwe beleidsperiode, 2017-2020, bij het ministerie van OCW ingediend.

In 2016 zijn tevens in de raad van toezicht besproken: meerjarenbeleid 2017-2020 en BIS-aanvraag, (juridische) afwikkeling subsidietoekenning, financiële risicoanalyse en beoordeling reserves, frauderisico-analyse, *management letter*, investering zakelijke markt, begroting en dekking herinrichting, zelfevaluatie raad van toezicht met aandacht voor verbeterpunten. Daarnaast staat periodiek ingepland: kwartaalrapportages, terugkoppeling ondernemingsraad en werkdruk, functionering bestuur en raad, nevenfuncties bestuurder(s) en leden raad van toezicht.

Leeuwarden, 20 maart 2017.

Dhr. drs. K.J. Storm, voorzitter
Mw. H.C. Alberdingk Thijm
Dhr. prof. dr. R. Ekkart
Dhr. R. Mulder
Mw. E. Vos
Dhr. C. Groeneveld
Dhr. J. Vernooij
Mw. D. Kingma

1. JAARVERSLAG 2016

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 maart 2017

1.1 ALGEMEEN

Oprichting

De Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof is opgericht op 19 april 2001 en is gevestigd in de Grote Kerkstraat 11, 8911 DZ Leeuwarden. Bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Friesland is de stichting ingeschreven in het stichtingenregister onder nummer 01092532.

Statutaire doelstelling

De stichting heeft ten doel het inrichten en exploiteren van het museum 'Keramiekmuseum Het Prinsessehof' te Leeuwarden en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door:

- het vermogen van de stichting ten tijde van de oprichting
- subsidies, bijdragen, retributies en donaties
- schenkingen, erfstellingen en legaten
- alle andere verkrijgingen en baten

Missie

Keramiekmuseum Prinsessehof vertelt verhalen over keramiek uit Azië & Europa aan een brede groep van kunst- en cultuurliefhebbers. Het presenteert daarvoor een eigentijds en publieksgericht programma, al dan niet in samenwerking met (inter)nationale partners.

Hoofddoelgroep van het museum is geïnteresseerden in cultuurhistorie. Subdoelgroepen zijn kunst- en keramiek liefhebbers en (primair) onderwijs.

Het museum beheert en presenteert een omvangrijke en gevarieerde collectie en nieuwe inzichten worden overgedragen door middel van hoogwaardige presentaties en technieken.

Het museum is door zijn collectie en specialisatie toonaangevend en uniek binnen de Nederlandse museumwereld. Met andere instellingen die over belangrijke keramiekcollections beschikken - zowel nationaal als internationaal - wordt nauw samengewerkt.

Keramiekmuseum Het Prinsessehof heeft de ambitie zijn naam en positie als publieksgericht museum én als nationaal kennisinstituut op het gebied van de Nederlandse en internationale keramiek verder te verstevigen.

Organisatie

Stichting Keramiekmuseum het Prinsessehof heeft met Stichting het Fries Museum een gezamenlijke organisatie. Dit houdt in dat het grootste deel van de werknemers voor beide organisaties actief is. Het museum heeft drie kernafdelingen; te weten Publiek en Programma, Collecties en Facilitaire zaken. De directeur vormt samen met het hoofd Publiek en Programma, het hoofd Collecties en het hoofd Facilitaire Zaken het managementteam. Directie en MT worden ondersteund door twee adviserende afdelingen, namelijk Human Resources en Finance & Control.

Cultural Governance

De Bestuurlijke organisatie van Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof werkt volgens een model met een toezichhouder. Deze Raad van Toezicht toetst het artistiek-inhoudelijke beleid van het museum op basis van de goedgekeurde en vastgestelde beleidsuitgangspunten, ziet toe op een doelmatige en controleerbare besteding van de middelen, adviseert de directie en ondersteunt waar nodig bij het leggen en onderhouden van externe contacten. De Raad van Toezicht keurt de begroting en jaarrekening goed. Zij is tevens verantwoordelijk voor de aanstelling, de honorering, het functioneren en het ontslag van de directie.

De directie is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van beleid, zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch.

De Raad van Toezicht werkt met een profielschets en een rooster van aftreden. De leden zijn onafhankelijk. Bij nieuwe leden wordt een vacature geplaatst. De Raad van Toezicht voert functioneringsgesprekken met de directie.

Subsidiëring Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

De belangrijkste subsidieverstrekker van Prinsessehof is het Ministerie van OCW. Het ministerie hanteert een beleidsperiode van 4 jaar en stelt voor de totale periode subsidie beschikbaar. Het jaar 2016 is het vierde en laatste jaar van de beleidsperiode 2013-2016. Jaarlijks legt Prinsessehof verantwoording af aan het ministerie volgens het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016.

Het ministerie heeft met Prinsessehof prestatieafspraken gemaakt. De prestatieverantwoording wordt opgesteld volgens model III – activiteit en bereik musea - van het handboek en is onderdeel van de jaarrekening.

Subsidiëring Gemeente Leeuwarden

De Gemeente Leeuwarden subsidieert Prinsessehof; ze stelt jaarlijks een subsidie beschikbaar die iets groter is dan de huur voor de Gemeentelijke gebouwen die het museum jaarlijks moet betalen. Hiervoor moet jaarlijks een subsidieverzoek worden ingediend. Met de Gemeente is de afspraak gemaakt dat de verantwoording van de subsidiegelden dezelfde is als die voor het Ministerie van OCW.

Vrijstelling successie- en schenkingsrecht

Per 1 januari 2008 merkt de Belastingdienst Keramiekmuseum Het Prinsessehof aan als Algemeen Nut Beoogde Instelling (ANBI). Het museum is hiermee geheel vrijgesteld van successie- en schenkingsrecht. De aanmerking geldt voor onbepaalde tijd. De beslissing is gebaseerd op artikel 6.33 Wet inkomstenbelasting 2001.

Controleverklaring

De jaarrekening 2016 van Keramiekmuseum Het Prinsessehof is door Deloitte Accountants gecontroleerd volgens de algemene verantwoording in het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016.

1.2 BESTUURSVERSLAG

Algemeen

De bestuursstructuur van de Stichting Beheer Fries Museum/Keramiekmuseum Het Prinsessehof is als volgt: een raad van toezicht en een raad van bestuur/directie. Het secretariaat is in handen van mevrouw B. Vis, managementassistent.

De financiële verslaglegging is in handen van het hoofd van de ondersteunende afdeling Finance & Control.

Samenstelling directie (art 2f)

Het bestuur van Keramiekmuseum Het Prinsessehof wordt gevormd door Stichting Beheer Fries Museum / Keramiekmuseum Het Prinsessehof. Deze stichting kent de volgende samenstelling van de raad van bestuur: de heer K.J.R. Callens, bestuurder

De bestuurder vormt tevens de directie. De directie is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van het beleid: zowel inhoudelijk, financieel en organisatorisch.

Toeziht (art 2f)

In het verslagjaar is viermaal een vergadering van de raad van toezicht geweest. Voor de vergaderingen van de raad van toezicht is er een voorbereidend overleg tussen de voorzitter van de raad van toezicht en de directie. Daarnaast is tussentijds overleg gevoerd tussen de voorzitter van de raad van toezicht en de directie en op onderdelen tussen portefeuillehouders van de raad van toezicht en de directie.

In de vergaderingen van de raad van toezicht zijn de jaarstukken 2015 en de begroting 2017 beoordeeld en goedgekeurd. De raad volgt de uitvoering van het beleid zoals vastgesteld in het activiteitenplan 2013-2016. Er wordt een kwartaalrapportage verstrekt aan de raad van de activiteiten en de raad ontvangt deelbeleidsplannen.

Samenstelling raad van toezicht inclusief data van aan- en aftreden:

raad van toezicht				
Stichting Beheer Fries Museum/Keramiekmuseum Het Prinsessehof				
<u>Rooster van aftreden</u>				
Naam	Termijn	Aantreden	Aftreden	Einde termijn
De heer drs. K.J. Storm (vz)	1 ^e	mrt-14	n.b.	mrt-18
Mevrouw E. Vos	1 ^e	mrt-15	n.b.	mrt-19
Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm	3e	okt-07	n.b.	okt-19
De heer R. Mulder	2e	sep-09	n.b.	sep-17
De heer prof. dr. R. Ekkart	1e	dec-13	n.b.	dec-17
De heer C. Groeneveld	1 ^e	mrt-15	n.b.	mrt-19
De heer J.W.G. Vernooij	1 ^e	mrt-16	n.b.	mrt-20
Mevr. D. Kingma	1 ^e	mrt-16	n.b.	mrt-20

Statutair worden de leden voor ten hoogste 4 jaar benoemd en zijn na afloop van een zittingsperiode tweemaal herbenoembaar. De raad van toezicht bestaat uit tenminste 5 en ten hoogste 9 leden.

Nevenactiviteiten

Als bijlage bij de jaarrekening is een overzicht toegevoegd met een overzicht van de nevenactiviteiten.

Wet Normering Topinkomens (art. 2h)

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt na indexering voor 2016: € 179.000.

De WNT is van toepassing op topfunctionarissen. Als topfunctionarissen worden aangemerkt de leden van het hoogste uitvoerende orgaan (raad van Bestuur of Directie) en de leden van het toezichthoudende orgaan (raad van toezicht). De leden van de raad van toezicht zijn onbezoldigd. De bezoldiging van de directie blijft binnen de wettelijk gestelde kaders (zie pagina 35 en 36).

Financieel

Jaarrekening en bestemming exploitatiesaldo

De door de directie opgestelde jaarrekening over het boekjaar 2016 van Keramiekmuseum Het Princessehof is, conform de statuten, gecontroleerd door Deloitte Accountants en door hen van een goedkeurende verklaring voorzien. De controleverklaring is opgenomen in de overige gegevens van de jaarstukken.

De directie heeft de jaarrekening ter controle en goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht. De Raad heeft, mede op grond van de controleverklaring en het bijbehorende verslag, de jaarrekening goedgekeurd. Volgens het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies wordt het nadelig resultaat 2016 ad € 109.813 verwerkt volgens de berekening op pagina 46.

Resultaten (art. 2a)

Het boekjaar 2016 wordt afgesloten met een nadelig exploitatiesaldo van € 109.813 dat na de resultaatbestemming conform de richtlijnen van OCW verwerkt wordt volgens de berekening op pagina 46.

BATEN

Per saldo zijn extra inkomsten gegenereerd van ca. € 680.052 door:

Hogere inkomsten:

Directe opbrengsten

Publieksinkomsten

- kaartverkoop	42.566
Overige inkomsten (verhuur en doorbelastingen)	28.282
Bijdrage Vrienden	6.074
Doorberekening personeelskosten	473
Subsidie OCW – loon- en prijscompensatie 2016	21.548
Subsidies/bijdragen uit publieke en private middelen voor tentoonstellingen en aankopen	594.030

Lagere inkomsten:

Directe opbrengsten

- kaartverkoop buitenland	1.891
- theesalon	6.030

Subsidie Gemeente	5.000
-------------------	-------

LASTEN

Per saldo zijn de lasten € 791.918 hoger. Dit is ontstaan door:

Hogere lasten:

Salariskosten	458
Aankopen	158.133
Huisvestingskosten	20.434
Herinrichting	587.148
Museumkaarten	4.332
Tentoonstellingen	73.844
Publiciteit	6.721
Museumwinkel	5.328
Theesalon	2.562
Diverse personeelskosten	10.852

Lagere lasten:

Inhuur medewerkers	11.169
Afschrijvingen	23.060
Huur	10.981
Collectie- en publieksfunctie	8.030
Kantoorkosten	24.655

RENTEBATEN

Lagere renteopbrengsten	2.053
-------------------------	-------

Voor een toelichting zie de toelichting bij de afzonderlijke posten in de jaarrekening.

Financiële positie (art. 2b)

Het Eigen Vermogen ultimo 31.12.2016 is € 641.840 en bestaat uit een algemene reserve van € 422.107 en een bestemmingsfonds OCW algemeen van € 219.733.

De algemene reserve van Keramiekmuseum Het Prinsessehof is vrij besteedbaar.

De bestemmingsreserve OCW 2009-2012 is in het jaar 2016, met toestemming van OCW, volledig besteed aan de herinrichting van Keramiekmuseum Prinsessehof.

Strategie bij tegenvallende inkomsten

De voornaamste strategie van het Prinsessehof is om tegenvallende inkomsten te vermijden door inkomsten behoudend te begroten. De strategie heeft haar deugdelijkheid bewezen in het tegenvallende jaar 2014, toen ondanks tegenvallende bezoekerstellingen toch een positief financieel resultaat werd gehaald. Mogelijkheden om in de loop van een jaar kosten te reduceren zonder de kwaliteit erger te maken, zijn beperkt. Overkoepelend heeft het Prinsessehof in 2015 een risicoanalyse van het (weerstand)vermogen opgesteld. In 2016 is de risicoanalyse geëvalueerd en aangepast

De belangrijkste risico's, opgenomen in de risicoanalyse, zijn:

- Tegenvallende publieksinkomsten, inkomsten uit winkel en inkomsten uit horeca.
 - Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 375.000 aan jaarlijkse inkomsten op deze onderdelen. Ingeschat is (o.b.v. kans*impact in jaren) dat voor de organisatie het risico € 114.000 is.
- Risico op langdurige ziekte, zwangerschap en mantelzorg.
 - Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 1.050.000 aan jaarlijkse vaste personeelskosten. Ingeschat is (o.b.v. kans*impact in jaren) dat voor de organisatie het risico € 131.250 is.
- Tegenvallende inkomsten voor tentoonstellingen.
 - Uitgangspunt is een gemiddeld bedrag aan fondsenwerving van € 150.000 per jaar. Ingeschat is (o.b.v. kans*impact in jaren) dat voor de organisatie het risico € 90.000 is.
- Tegenvallende gebouw-gerelateerde kosten
 - Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 200.000 aan gebouw-gerelateerde kosten per jaar. Ingeschat is (o.b.v. kans*impact in jaren) dat voor de organisatie het risico € 60.000 is.
- Reserve voor groot onderhoud
 - Uitgangspunt is een basisreserve voor groot-onderhoud van € 150.000. Hiermee kunnen de risico's verbonden aan de onderhoudskosten gedeeltelijk worden opgevangen.

Het niveau van het eigen vermogen is bepalend in hoeverre risico's op korte termijn kunnen worden opgevangen.

Tegenvallende inkomsten kunnen op korte termijn opgevangen worden met de algemene reserves, daarnaast zullen er maatregelen genomen worden om op langere termijn de inkomsten weer op het gewenste niveau te brengen.

In verhouding tot de risico's die de organisatie loopt, ligt het eigen vermogen van het Prinsessehof onder het gewenste niveau. Het is daarom wenselijk dat het eigen vermogen de komende jaren toeneemt. Een complicerende factor daarbij is echter dat het resultaat verdeeld moet worden over de algemene reserve en het bestemmingsfonds OCW, volgens de richtlijnen van OCW. Over dat bestemmingsfonds OCW kan het museum niet vrij beschikken.

Versterking van het eigen vermogen is dus aan de orde. Om middelen aan het eigen vermogen toe te kunnen voegen wordt de komende jaren gestreefd naar een jaarlijks positief resultaat

Liquiditeit

De liquiditeit is in 2016 als goed te kwalificeren.

Ondernemerschap

Keramiekmuseum Het Princessehof werkt met een jaarlijkse planning & control-cyclus waarvan de begroting, managementrapportages (minimaal 2 per jaar) en de jaarrekening deel uitmaken. Belangrijk onderdeel van de rapportages is het monitoren van de inkomsten: er wordt maandelijks een analyse gemaakt van de inkomsten. Onderdelen van deze analyse zijn de bezoekersaantallen met de daarbij behorende inkomsten, de exploitatie van de winkel en het restaurant en de opbrengsten van activiteiten en evenementen. Bespreking vindt, eveneens maandelijks, plaats in het managementteam - en waar nodig vindt bijstelling van de budgetten en de acties plaats. Bij het vaststellen van de programmering wordt altijd meegenomen hoe de winkel en het restaurant toegevoegde waarde kunnen hebben en er zoveel mogelijk inkomsten gegenereerd kunnen worden. Ontwikkeling van het ondernemerschap is een van de vier strategische doelstellingen van het museum. Onder Organisatie is de uitwerking van deze doelstelling verder toegelicht.

Prestatieverantwoording (art. 2c/2i/3.28)

Activiteit & bereik musea
(Model III)

	Huidige boekjaar	Activiteitenplan 2016	Vorig boekjaar
Totaal aantal bezoeken per jaar	39.311	40.000	36.819
- waarvan betalend	27.980	31.250	23.717
- waarvan aantal scholieren primair onderwijs	2.790	1.500	2.159
- waarvan aantal scholieren voortgezet onderwijs	476	1.250	329
Registratiegraad > 95%	Ja	ja	ja
Collectieplan up to date	Ja	ja	ja
Veiligheidsplan up to date	Ja	ja	ja

Bezoekers/educatie 2013-2016

Gemiddeld aantal openingsuren per jaar	BIS 2013-2016	1872	Realisatie 2013-2016	1872
Bezoeken totaal 2013-2016	BIS 2013-2016	150.000	Realisatie 2013-2016	177.275
Bezoeken schoolkinderen	BIS 2013-2016	9.500	Realisatie 2013-2016	16.458

Keramiekmuseum Princessehof heeft met deze cijfers voldaan aan de prestatieafspraken m.b.t. de publieksfunctie (toegankelijkheid van de collectie) en bezoek schoolgroepen.

Percentage registratiegraad

Op 31 december 2016 bedroeg de registratiegraad ruim 98%. De registratiegraad is dus stabiel. Vanwege het continue proces van aankopen en schenkingen is de registratiegraad nooit 100%.

Totale collectie	31.533
Aantal onderdelen	34.049
Registratiegraad	98,1 %
Basisregistratiegraad	78,4 %
Digitaliseringsgraad	85,3 %

Veiligheidsplan

Het veiligheidsplan is up to date gemaakt in 2016.

Het veiligheidsplan bestaat uit de volgende onderdelen:

- Beleidsverklaring
- BHV plan conform nen 4000
- ORP, ontruimingsplan, NEN 8112
- CHV, collectiehulpverleningsplan

Collectie (art. 3)

Collectiebeleid

Als vervolg op de Collectiestrategie 2011-2015 is Marijke Brouwer, sinds november 2015 hoofd Collecties, in 2016 begonnen aan de opstelling van een volwaardig Collectieplan 2017-2020. Door omstandigheden eindigden haar werkzaamheden bij Keramiekmuseum Het Prinsessehof in december 2016. Jos Taekema, vanaf 1 februari 2017 het nieuwe hoofd Collecties, zal het Collectieplan in 2017 voltooien en implementeren.

Aanwinsten

De collectie is verder uitgebreid met bijzondere stukken, mede dankzij aankopen van de Ottema-Kingma Stichting, de Vrienden van het Prinsessehof en particuliere schenkingen.

Een beeldbepalende aankoop was de verwerving van twee Japanse *bijin*, vrouwelijke figuren uit het laatste kwart van de 17de eeuw, vervaardigd door de Kakiemon dynastie van keramisten in Arita, Kyushu, Japan. Met het voorstel tot de aankoop won Keramiekmuseum Het Prinsessehof in september 2015 de vijfjaarlijkse pitch *No guts, no glory* van de Vereniging Rembrandt. De aankoop werd uiteindelijk voorjaar 2016 gerealiseerd met steun van de Vereniging Rembrandt, het Mondriaan Fonds, de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting en een eigen bijdrage van het museum. Omwille van de pitch werden de figuren al afgebeeld op het jaarverslag 2015 van de Vereniging Rembrandt. Na de verwerving waren de figuren te zien in de vaste opstelling, vanaf september in de tentoonstelling *Sexy Ceramics*. De samenwerking met het Stedelijk Museum 's Hertogenbosch (SM's) voor gezamenlijk opdrachtgeverschap en verwerving, gesteund door het Mondriaan Fonds, leidde in 2016 tot de opdracht aan Zeger Reyers, uitgevoerd in het Europees Keramisch Werkcentrum (EKWC). Het gezamenlijk verworven resultaat werd in 2016 in SM's tentoongesteld en komt in 2017 voor de presentatie naar Keramiekmuseum Prinsessehof. De samenwerking wordt doorontwikkeld zodra de nieuwe directie van SM's duidelijkheid heeft over de eigen koers.

Ontzamelen non-keramische objecten

Op basis van het in de Collectiestrategie 2011-2015 geformuleerde collectiebeleid is in 2014 de teruggave van het omvangrijke non-keramische bruikleen van de Ottema-Kingma Stichting afgerond. De overige niet-keramische voorwerpen worden in 2017 ondergebracht in het externe depot van het Fries Museum. Daar zullen de voorwerpen worden meegenomen in het provinciebrede waarderings- en ontzamelproject *Fan de souder*, dat in de periode 2017-2020 gecoördineerd door de Museumfederatie Fryslân samen met alle 34 geregistreerde musea in Friesland wordt uitgevoerd.

Collectiebeheer

Om het beheer van de collectie duurzaam te verbeteren, is in 2016 een plan opgesteld om de depotcollectie onder te brengen in het vooruitstrevende en kostenefficiënte provinciale Kolleksjesintrum Fryslân. Alvast de Ottema-Kingma Stichting en de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting zegden hun steun toe aan de kostbare verhuizing, die niet uit de beperkte reguliere subsidie kan worden bekostigd. De herinrichting van het museum heeft omwille van de deadline van 100 jaar Keramiekmuseum Het Prinsessehof einde augustus 2017 en van de terugverdien mogelijkheden van de investering tijdens Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 echter voorrang. Ten vroegste in 2019 zijn er voldoende middelen beschikbaar om de verhuizing uit te voeren.

Erfgoedinspectie

In verband met de inwerkingtreding van de Erfgoedwet heeft de Erfgoedinspectie in 2016 voor het eerst een audit in Keramiekmuseum Het Prinsessehof uitgevoerd. Het auditverslag volgt in 2017. De uitvoering van de aanbevelingen is afhankelijk van de door OCW aan de wettelijke taak toegewezen middelen.

Werkzaamheden 2016

In 2016 is verder ingezet op het terugdringen van de achterstanden op het gebied van registratie en digitalisering. Daarnaast hebben de collectiemedewerkers voornamelijk volgens plan hun medewerking verleend aan de registratie van nieuwe aanwinsten en aan de op- en afbouw van tijdelijke tentoonstellingen.

Prestatieverantwoording

	<u>BIS 2013</u>	<u>BIS 2016</u>	<u>Realisatie 2016</u>
Totaal aantal collectieobjecten	30.500	29.000	31.533
<i>Aantallen in onderdelen</i>			35.299
Registratiegraad	95%	98%	98,1 %
Basisregistratiegraad			78,4 %
Digitaliseringsgraad	85%	95%	85,3 %

De non-keramische collectie (5439 objecten), die zal worden ontzamd is niet in de registratie betrokken.

Bruiklenen

	<u>BIS 2013</u>	<u>BIS 2016</u>	<u>Realisatie 2016</u>
Aantal gekregen kortdurende bruiklenen	800	1.200	416
<i>Waarvan binnenland</i>	800	1.200	416
<i>Waarvan buitenland</i>	0	0	0
Aantal objecten verleend kortdurende bruiklenen	125	200	32
<i>Waarvan binnenland</i>	100	150	32
<i>Waarvan buitenland</i>	25	50	0

Presentatie

	<u>BIS 2013</u>	<u>BIS 2016</u>	<u>Realisatie 2016</u>
Presentatie collectie aan publiek	21%	25%	53,9%

Verwervingen/Restauraties

	<u>BIS 2013</u>	<u>BIS 2016</u>	<u>Realisatie 2016</u>
Verwervingen	5	5	14
Restauraties	10	10	5

Nieuwe objecten in 2016 (art 3.28, lid 1.c)

Aankopen	7
Opdrachten	4
Legaten	3

Conserveringen in 2016 (art 3.28, lid 1, b)

Conserveringen	0
----------------	---

Voornemens 2017-2020

De uitwerking van de collectietaak voor de periode 2017-2020 is opgenomen in het activiteitenplan 2017-2020 dat voorjaar 2016 door de raad voor Cultuur positief is beoordeeld. De uitwerking is in de context van de strategische doelstellingen onder Organisatie verder toegelicht.

De digitale ontsluiting van de collectie wordt gestaag verdergezet, zodat die einde 2020 is voltooid.

Publiek en Programma (art. 3)

Keramiekmuseum Het Prinsessehof in Leeuwarden komt voor 2016 uit op 39.311 bezoekers, bijna 10% meer bezoekers ten opzichte van 2015 en ruim 50% meer dan in 2014. Hiermee is 2016 het meest succesvolle jaar in de recente geschiedenis van het museum. Verreweg de meeste bezoekers kwamen voor *De 20ste eeuw* en *Sexy Ceramics*. De helft van het aantal bezoekers kwam voor de tentoonstelling *Sexy Ceramics*.

Deze tentoonstelling over sensualiteit maakte veel nieuwe bezoekers warm voor keramiek: 58% van de bezoekers kwam voor het eerst naar het Prinsessehof. Ook keramiek liefhebbers blijven het Prinsessehof bezoeken. Voor 25% van de bezoekers was het de derde keer of meer dat ze het museum bezochten. Dit bevestigt de rol van het Prinsessehof als hét nationale keramiekmuseum. Ook te tentoonstelling De 20ste eeuw werd zeer hoog gewaardeerd. Bezoekers gaven het museum gemiddeld een 8 als rapportcijfer. Het museum genereerde in 2016 publiciteit in printmedia met een mediawaarde van € 913.149.

Tentoonstellingen (art 2c/3)

- a. vier tentoonstellingen in Medisch Centrum Leeuwarden
- b. 'Sexy Ceramics' – vanaf 27.08.2016 t/m 09.07.2017
- c. 'Design #1: Olivier van Herpt' – vanaf 27.02.2016 t/m 02.10.2016
- d. 'Joost van den Toorn: Something to believe in' – vanaf 15.04.2016 t/m 08.01.2017
- e. 'Schervenjacht' – vanaf 08.10.2016 t/m 13.11.2016

Sexy Ceramics was in 2016 de grote nieuwe tentoonstelling. Hiermee gaven we invulling aan onze strategische doelstelling om intensief publieksgericht te programmeren. Met deze tentoonstelling onthult het Prinsessehof een verborgen wereld van erotische en sensuele associaties. Het tentoonstellingsconcept is uniek door zijn gelaagdheid: niet eerder werden alle aspecten van keramiek op deze manier belicht. Voor het eerst krijgt het materiaal waaruit keramiek wordt gevormd de plek die het toekomst, we laten bezoekers de sensualiteit van de klei lijfelijk ervaren. Het theatrale ontwerp zorgt ervoor dat de presentatie de bezoeker niet onberoerd laat.

Eerder in 2016 was de tentoonstelling De 20ste eeuw – keramiek als spiegel van de tijd te zien, een hooggewaardeerde tentoonstelling waarin de vele enthousiaste bezoekers door de audiotour van Frans Leidelmeijer werden meegenomen langs kenmerkende momenten uit de vorige eeuw. Het museum presenteerde bovendien de eerste van een reeks designtentoonstellingen. In Design#1: Olivier van Herpt toonde de jonge ontwerper Van Herpt zijn zelfgemaakte 3D-kleinprinter in een presentatie die door pers en designminnend publiek werd gewaardeerd. Samen met het Groninger Museum presenteerde het Prinsessehof Joost van den Toorn – Something to believe in, waarbij het Groninger Museum beeldhouwwerk en het Prinsessehof keramiek van de Amsterdamse kunstenaar liet zien.

Met vier presentaties in het Medisch Centrum Leeuwarden bereikte het Prinsessehof afgelopen jaar weer 350.000 mensen.

Keramiekmuseum Het Prinsessehof maakt zich op voor 2017. Het museum viert dan zijn honderdjarig jubileum met een grondige metamorfose en een kunsttentoonstelling met hedendaagse keramische reflecties. De intensieve voorbereidingen van de volledige herinrichting lieten in 2016 geen andere externe presentaties toe.

Economische betekenis

Van de bezoekers van het Prinsessehof kwam 78% van buiten Friesland. 53% van de bezoekers gaf aan speciaal voor het museum naar Leeuwarden te komen. Het museum zorgde dit jaar dus voor ruim 16.000 extra bezoeken aan de stad Leeuwarden. De meeste bezoekers combineerden hun bezoek met een diner, een dagje shoppen of een weekendje Leeuwarden. Gemiddeld gaf deze groep €87,- uit in de stad. Zo zorgde het Prinsessehof voor een economische impuls van circa 1,4 miljoen euro.

Onderwijs- en publieksactiviteiten (art 2i/3)

Het Prinsessehof organiseerde dit jaar 162 activiteiten voor jong en oud met in totaal 2335 deelnemers. Door het uitgebreide onderwijsprogramma hebben meer dan 4300 leerlingen het museum bezocht. In het najaar bouwden 3100 leerlingen van 18 scholen van Protestants Christelijk Basis Onderwijs Leeuwarden mee aan de tentoonstelling Schervenjacht. Ter ere van het 150-jarig bestaan van de PCBO-scholen verzamelden de leerlingen duizenden scherven en doken de conservatoren in de museumcollectie om een aantal schervenverhalen van het Prinsessehof te laten zien. Twee dagen lang bouwden 'schervenambassadeurs' (leerlingen die namens de deelnemende scholen aan het werk gingen) gezamenlijk aan een installatie van de verzamelde scherven. Schervenverhalen van deze leerlingen vonden hun weg in een videoverslag en publieksboekje met persoonlijke beschrijvingen en tekeningen per school.

Deze tentoonstelling heeft 561 leerlingen en ouders naar het museum gebracht die dit anders niet zomaar doen, bleek uit gesprekken met hen tijdens de herfstvakantie. Tijdens de jaarlijkse Princesse(s)dag op 19 juni kwamen 127 kinderen verkleed als prins of prinses naar de Prinsentuin voor een actief programma met dans, liedjes en kleine workshops. Net als het voorgaande jaar was de dag weer een doorslaand succes met het maximale aantal deelnemers, waaronder een aanzienlijke groep bezoekers die anders niet snel een museum zou bezoeken.

Rondom *Sexy Ceramics* is er voor bezoekers van alles te doen in het museum, van workshops en rondleidingen tot lezingen over seksualiteit, een debatavond en een zelfs de opvoering van een muzikale komedie. Ook de jaarlijkse ontwerpwedstrijd voor leerlingen voortgezet onderwijs (VO) en middelbaar beroepsonderwijs (MBO) is vanuit *Sexy Ceramics* aangeboden. Advies vanuit VO-docenten maatschappijleer en beeldende vorming leidde tot een onderwijsprogramma waarin gezorgd is dat leerlingen veilig over erotiek en seksualiteit kunnen praten, zowel in het museum als tijdens gastlessen. Een seksuoloog en een verpleegkundige seksuele gezondheid hebben gesprekstactieken aangereikt en ons team museumdocenten hierin getraind. Uiteraard is het programma met proefscholen getest en het programma vervolgens verfijnd.

Online (art. 3)

De website van het Princessehof is het afgelopen jaar meer dan 140.000 keer bekeken, een stijging van 25% ten opzichte van vorig jaar. Ook op social mediagebied was het een goed jaar voor Keramiekmuseum Het Princessehof. Op Facebook schoot het museum omhoog van 1500 naar 2053 volgers. Het aantal volgers op Twitter steeg naar ruim 2400.

Samenwerking

Keramiekmuseum Het Princessehof en Fries Museum vormen een organisatie. Alle medewerkers, behalve de conservatoren, werken voor beide organisaties en alle werkprocessen zijn gelijkgetrokken.

Het Princessehof werkt samen met het Rijksmuseum, het Groninger Museum en het Gemeentemuseum Den Haag in het samenwerkingsverband Aziatische Keramiek.

Op het gebied van educatie wordt in Leeuwarden intensief samengewerkt met de netwerkorganisatie Kunstkade (label schoolkade) en de andere culturele instellingen. Met afgestemde thema's en programma's worden alle scholen in Leeuwarden bereikt. Voor het voortgezet onderwijs vormt de werkgroep Arttrip (een samenwerkingsverband met stadsschouwburg De Harmonie, het Fries Museum en vijf scholen in de stad en de provincie) de spil van een programma waarmee we leerlingen van die scholen kennis laten maken met het Princessehof. In de aanloop van de jaarlijkse ontwerpwedstrijd voor het voortgezet onderwijs wordt met een aantal scholen intensief samengewerkt om het programma te ontwikkelen.

Samen met het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch is een aankoopbeleidsplan moderne en hedendaagse keramiek ingediend bij het Mondriaan Fonds.

Organisatie

Strategie (art 2d)

Het Strategisch Beleidsplan 2011-2020 kreeg een geüpdatete uitwerking in het Beleidsplan 2017-2020, dat diende als onderbouwing voor de BIS-aanvraag 2017-2020. Het nieuwe beleidsplan kwam tot stand als een interne samenwerking en in overleg met externe stakeholders (Ottema-Kingma Stichting, EKWC, Stichting Doen, Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018). Het nieuwe beleidsplan functioneerde al in 2016 als opmaat naar de nieuwe beleidsperiode onder leiding van de midden 2015 aangetreden nieuwe directie.

Vanuit een geactualiseerde omgevingsanalyse werden visie en missie aangepast. Onder 'visie' wordt niet langer het einddoel van de beleidsperiode verstaan (dat wordt gevormd door de SMART vertaalde strategische doelstellingen) maar de blik van Keramiekmuseum Het Princessehof op de wereld om zich heen. In het beleidsplan is dat als volgt weergegeven:

Keramiek is dé poort naar andere werelden. Meer dan welk ander medium ook is keramiek van alle tijden en van iedereen. Door de mens gemaakt, gebruikt en gekoesterd, nuttig én verleidelijk. Keramiek is een spiegel van de cultuur en van de tijd waaruit zij voortkomt. Om keramiek als cultureel erfgoed te doorgronden en waarderen is begrip van deze context essentieel, zeker bij voorwerpen uit het verleden of uit andere culturen. Keramiek is bovendien voortdurend in beweging.

Nationale en internationale media merken op dat keramiek zich de afgelopen decennia ontwikkelt tot een zelfstandige discipline in de beeldende kunst. Een tweede trend is dat vormgevers volop op zoek zijn naar nieuwe ontwerp- en productiemethoden, in dialoog met de traditie en het ambacht van keramisten.

De nieuwe missie luidt:

Keramiekmuseum Het Prinsessehof verbindt de werelden van Oost en West en vroeger en nu aan de hand van keramiek. Het brengt cultuurliefhebbers in contact met de hoogwaardige collectie en biedt verdieping door toonaangevende contextualisering. Het museum ontwikkelt deze collectie actief, ook als inspiratiebron voor nieuwe generaties makers. Vanuit het Prinsessehof als culturele plek in Leeuwarden versterkt het museum de actuele en internationale waarde van keramiek.

De vier strategische doelstellingen zijn sinds het indienen van het plan in 2016:

Contact met de wereld (internationaal gericht)

Keramiekmuseum Het Prinsessehof profileert zich sinds 2015 opnieuw sterker internationaal. Na een eerste werkreis naar China einde 2015 vinden einde 2016 en begin 2017 alvast twee onderzoeksreizen naar Japan plaats, ter voorbereiding van het project *Migrating Ceramics* voor Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018. In 2017 volgen voor dat project ook werkreizen naar meerdere Europese landen. In Nederland wordt de samenwerking met andere belangrijke keramiekcollections en met de Musea voor Wereldculturen intenser.

Onderscheiden positionering (versterking actuele keramiek)

Met de werving van een curator Moderne en Hedendaagse Keramiek begin 2017, ter vervanging van de tijdelijke en vooral extern gerichte functie van scout, borgt Keramiekmuseum Prinsessehof de actuele, performatieve en nationale rol die het museum speelt in de discipline in relatie tot de reeds aanwezige collectie. De samenwerking met met het EKWC en met keramiekproducenten in binnen- en buitenland wordt versterkt. Het Stedelijke Museum 's-Hertogenbosch en Keramiekmuseum Het Prinsessehof voorzien beide de samenwerking met de steun van het Mondriaan Fonds na 2017 verder te zetten.

Presenteren buiten de muren (extra inspanningen voor internationaal gerichte presentaties en nationaal het inzetten van teasers)

Acties om deze strategische doelstelling te verwezenlijken concentreren zich op de voorbereidingen voor 100 jaar Keramiekmuseum Het Prinsessehof in september 2017 en Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Verbeteren van de financiële exploitatie (focus op winkel, horeca en evenementen)

In 2016 heeft Keramiekmuseum Het Prinsessehof een sponsorplan opgesteld. Ter voorbereiding volgde de fondsenwerver de opleiding Wijzer Werven, die in 2017 doorloopt. Bestuur en raad van toezicht hebben in 2016 een investeringsplan aangenomen om sponsoring, private bijdragen en zakelijke verhuur te versterken. De geplande resultaten van het plan hangen nauw samen met de viering van 100 jaar Keramiekmuseum Het Prinsessehof in september 2017 en met Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Zo zullen de heringerichte toegang, winkel, theesalon en tuin meer mogelijkheden bieden met betrekking tot zakelijke verhuur en externe evenementen.

Veiligheidsplan

Het veiligheidsplan is up to date gemaakt in 2016.

Het veiligheidsplan bestaat uit de volgende onderdelen:

- Beleidsverklaring
- BHV plan conform nen 4000
- ORP, ontruimingsplan, NEN 8112
- CHV, collectiehulpverleningsplan.

De uitvoering van dit plan is belegd bij de afdeling Facilitaire Zaken en is opgenomen in de dagelijkse werkprocessen.

Inkoopbeleid

In 2016 is er een inkoopbeleid opgesteld met als doel de inkoop verder te professionaliseren. De wet en regelgeving staan in dit beleid beschreven en de diverse rollen en verantwoordelijkheden zijn benoemd. In een flowchart zijn de te nemen stappen overzichtelijk weergegeven.

Eigen inkomstennorm (art. 2j)

Het percentage eigen inkomsten om toe te kunnen treden tot de culturele basisinfrastructuur 2013-2016 is door het Ministerie bepaald op een gemiddeld percentage over de jaren 2010 en 2011 van 17,5%. Voor het jaar 2016 is het percentage bepaald op minimaal 21,5%.

Het percentage eigen inkomsten Keramiekmuseum Het Prinsessehof 2016 is 51%.

Voor de berekening van het percentage eigen inkomsten wordt verwezen naar pagina 46 van de jaarrekening.

Cultural Governance (art. 2g)

De Bestuurlijke organisatie van Keramiekmuseum Het Prinsessehof werkt volgens een model met een toezichthouder. Deze raad van toezicht is toezichthouder en toetst het algemene beleid en de strategie, volgt de uitvoering daarvan en keurt de door externe accountant gecontroleerde jaarrekening goed. Deze laatste wordt gepresenteerd in een meerjarenperspectief. De raad adviseert de directie en ondersteunt waar nodig bij het leggen en onderhouden van externe contacten. Ook keurt zij bijzondere investeringen en leningen goed en benoemt, beoordeelt en ontslaat de directie. De directie is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van beleid, zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch.

De Code Cultural Governance wordt volledig toegepast:

Keramiekmuseum Het Prinsessehof is zich bewust van de Code Cultural Governance. Het volgt de ontwikkeling van de Code en past die toe;

Het besturingsmodel bestuur-toezicht is een bewust keuze, die eenduidig wordt gevolgd. De raad van toezicht is verbonden aan de overkoepelende stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Het Prinsessehof. Alle personeelsleden, inclusief de directeur/bestuurder, hebben een contract met de stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof of de stichting Fries Museum;

De verhouding tussen bestuur en organisatie is vastgelegd in een directiereglement;

De rechtspositie en de bevoegdheden van de raad van toezicht zijn beschreven in de statuten van de stichtingen. Alle toezichtfuncties zijn onbezoldigd;

De samenstelling van de raad van toezicht gebeurt op basis van een profiel, dat aandacht besteedt aan de deskundigheid, de diversiteit en de onafhankelijkheid van de raad. Er is eveneens een rooster van aftreden; In de regel verrichten leden van de raad van toezicht geen uitvoerende taken voor de organisatie. Zo dat wel het geval is, wordt over de invulling van de werkzaamheden en de vergoeding in verhouding tot de functie van toezichthouder vooraf in de raad een besluit genomen;

Te allen tijde vermijden toezichthouders belangverstrengeling tussen hun andere bezoldigde en onbezoldigde functies en hun functie in de raad van toezicht van de stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Prinsessehof;

De raad houdt toezicht op het behoorlijke bestuur van de organisatie, met aandacht voor inhoudelijk beleid, financieel beleid, risicobeheer, interne procedures en externe controle door een onafhankelijke accountant.

Verantwoording wordt aan overheden en fondsen afgelegd via door accountants gecontroleerde en goedgekeurde jaarrekening en jaarverslag. De raad voert ook functioneringsgesprekken met de directie.

In 2016 zijn in de raad van toezicht besproken: meerjarenbeleid 2017-2020 en BIS-aanvraag, (juridische) afwikkeling subsidietoekenning, financiële risicoanalyse en beoordeling reserves, frauderisico-analyse, *management letter*, investering zakelijke markt, begroting en dekking herinrichting, zelfevaluatie raad van toezicht. Daarnaast staat periodiek ingepland: kwartaalrapportages, terugkoppeling ondernemingsraad en werkdruk, functionering bestuur en raad, nevenfuncties bestuurder(s) en leden raad van toezicht.

Gelieerde stichtingen

Aan Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof zijn de volgende stichtingen gelieerd:

Stichting Het Fries Museum

Stichting Monumenten Fries Museum/Keramiekmuseum Prinsessehof

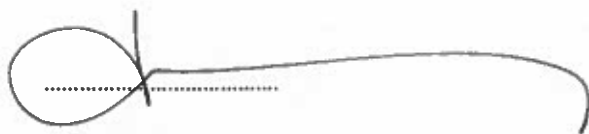
Voor een overzicht van transacties die hebben plaatsgevonden tussen Stichting Het Prinsessehof en de gelieerde stichtingen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.10 van de jaarrekening.

Continuïteit van de instelling

Het Ministerie van OCW heeft in 2016 besloten dat Keramiekmuseum Het Prinsessehof onderdeel zal uitmaken van de basisinfrastructuur OCW in de periode 2017-2020. Ook de gemeente Leeuwarden heeft besloten Keramiekmuseum Het Prinsessehof in de periode 2017-2020 verder te subsidiëren.

In verhouding tot de risico's die de organisatie loopt, ligt het eigen vermogen van het Prinsessehof onder het gewenste niveau. Het is daarom wenselijk dat het eigen vermogen de komende jaren toeneemt. Een complicerende factor daarbij is dat het exploitatieresultaat verdeeld moet worden over de algemene reserve en het bestemmingsfonds OCW, volgens de richtlijnen van OCW. Over dat bestemmingsfonds OCW kan het museum niet vrij beschikken. Om het weerstandsvermogen op peil te houden, zou het wenselijk zijn de reserve van het bestemmingsfonds toe te voegen aan de algemene reserves van het museum. Daarnaast wordt de komende jaren gestreefd naar een jaarlijks positief resultaat.

Leeuwarden, 20 maart 2017

drs. K.J.R. Callens, directeur

1.3 BEGROTING KERAMIEKMUSEUM HET PRINCESSEHOF 2017

B A T E N

Directe opbrengsten

Publieksinkomsten buitenland	1.000
Publieksinkomsten binnenland	
- onderdeel kaartverkoop	174.000
- overige	145.000
Sponsorinkomsten	0
Overige inkomsten	0

Indirecte opbrengsten	277.213
Totale opbrengsten	597.213

Subsidies / bijdragen

Structurele subsidie OCW	
Exploitatiebijdrage	1.226.246
Wettelijke taak collectiefunctie	251.592
Structurele subsidie Provincie	0
Structurele subsidie Gemeente	280.000
Structurele subsidie ander orgaan dan OCW, provincie, gemeente (bijv. Cultuurfondsen of EU)	0

Overige subsidies

Bijdragen uit publieke middelen	40.000
Bijdragen uit private middelen	
- waarvan particulieren incl. vriendenverenigingen	12.500
- waarvan bedrijven	0
- waarvan private fondsen	5.000
- waarvan goede doelenloterijen	0

Totale subsidies / bijdragen	1.815.338
-------------------------------------	------------------

TOTALE BATEN	2.412.551
---------------------	------------------

L A S T E N

Salarislasten	1.307.400
Afschrijvingen	50.000
Huur	210.000
Aankopen	90.000
Overige lasten	755.151

TOTALE LASTEN	2.412.551
----------------------	------------------

Saldo uit gewone bedrijfsvoering	0
----------------------------------	---

Saldo rentebaten / - lasten	0
-----------------------------	---

Saldo overige buitengewone baten / lasten	0
---	---

1.4 TOELICHTING EIGEN VERMOGEN

Het totaalbedrag in het bestemmingsfonds OCW aan het eind van de beleidsperiode 2009-2012 wordt, conform de richtlijnen van OCW, opgenomen in de balans als 'Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012'. Het ministerie van OCW heeft bij brief van 19 augustus 2015 toestemming gegeven de bestemmingsreserve 2009-2012 in zijn geheel in te zetten voor de herinrichting Keramiekmuseum Princessehof.

Het resultaat boekjaar 2016 is € 109.813 nadelig.

Aan de bestemmingsreserve 'restant subsidie OCW 2009-2012' wordt, met toestemming van OCW, het totaalbedrag ad € 175.864 onttrokken ter dekking van de kosten voor de herinrichting van Keramiekmuseum Princessehof. In het resultaat van 2016 zijn kosten voor de herinrichting opgenomen. De jaarrekening sluit met een nadelig saldo van € 109.813. Via de resultaatberekening ontstaat een batig resultaat van € 66.051. Dit bedrag wordt, conform de richtlijnen OCW, deels toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW en de algemene reserve.

	Totaalbedrag 31.12.2015	Resultaat 2016	Totaalbedrag 31.12.2016
	€	€	€
Algemene reserve	388.400	33.707	422.107
Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012	175.864	-175.864	0
Bestemmingsfonds OCW (2013-2016)	187.389	32.344	219.733
	<u>751.653</u>	<u>-109.813</u>	<u>641.840</u>

Keramiekmuseum Princessehof heeft net zoals in de periode 2009-2012 ook in de periode 2013-2016 in de basis steeds positieve resultaten neergezet. Daardoor hebben de algemene reserve en het bestemmingsfonds 2013-2016 vóór deze jaarrekening positieve saldi. Over het bestemmingsfonds OCW kan het museum echter niet vrij beschikken. Meer nog, de organisatie houdt er basis van moties 34550-VIII-63 en -64 d.d. 21 november 2016 in de Tweede Kamer rekening mee dat de middelen in het fonds na de jaarrekening 2016 zullen worden teruggevorderd. Conform de brief van de minister aan de Tweede Kamer d.d. 29 november 2016 zijn de middelen uit het fonds op dit moment enkel inzetbaar door dekking van een negatief resultaat, dat echter ook de algemene reserve beïnvloedt.

Door de synergie met het 100-jarig bestaan van het museum zal de in de periode 2013-2016 aangekondigde herinrichting klaar zijn in 2017. In lijn met het voornemen van het museum en met de brief van de minister wordt een deel van het project ten laste van de exploitatie 2016 genomen. Het verzoek van Keramiekmuseum Princessehof om het bestemmingsfonds OCW 2013-2016 in te zetten voor de dekking van deze kosten in 2016 werd d.d. 9 januari 2017 door het ministerie afgewezen. Hierdoor moeten zowel de algemene reserve als het Bestemmingsfonds OCW 2013-2016 worden aangewend om het exploitieresultaat te dekken. Omdat deze aanpak ook de algemene reserve negatief beïnvloedt, gaat dit ten koste van het weerstandvermogen van het museum. Niet kunnen beschikken over – in ons geval – de helft van het resultaat leidt tot bewust beperkte resultaten en een beperkte reserve, en daardoor ook tot een beperkt weerstandsvermogen en beperkt ondernemerschap. Daarom pleit het Keramiekmuseum Het Princessehof voor een bestemmingsfonds OCW dat zich beperkt tot niet-gebruikte subsidie, waarmee vaste kosten en de wettelijke collectietaak worden gedekt. Het overige resultaat komt dan het duurzame weerstandsvermogen en de investeringsmogelijkheden van het museum ten goede.

2. JAARREKENING 2016

2.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2016 (NA RESULTAATBESTEMMING)

(Model I)

	31.12.2016		31.12.2015	
	€	€	€	€
ACTIVA				
I Immateriële vaste activa	0		0	
II Materiële vaste activa	49.778		76.718	
III Financiële vaste activa	0		0	
Totale Vaste Activa		49.778		76.718
I Voorraden	52.116		39.646	
II Vorderingen	258.950		399.952	
III Effecten	0		0	
IV Liquide middelen	1.003.584		587.307	
Totale Viottende Activa		1.314.650		1.026.905
Totale Activa		1.364.428		1.103.623

	31.12.2016		31.12.2015	
	€	€	€	€
PASSIVA				
I Algemene reserve	422.107		388.400	
II Bestemmingsreserve OCW 2009-2012	0		175.864	
III Bestemmingsfonds OCW	219.733		187.389	
IV Overige bestemmingsfondsen	0		0	
Totale Eigen Vermogen		641.840		751.653
Voorzieningen				
I Voorziening jubilea	6.203		5.895	
Totale Voorzieningen		6.203		5.895
Langlopende Schulden				
I Egalisatierekening investeringssubsidies	0		0	
Totale Langlopende Schulden		0		0
Kortlopende schulden				
I Schulden aan leveranciers/verb.partijen	40.375		69.097	
II Belastingen en sociale verzekeringen	25.708		31.028	
III Schulden inzake pensioenen	0		8.525	
IV Verlofrestanten	20.086		29.899	
V Overige schulden	456.034		113.557	
VI Overlopende passiva	174.182		93.970	
Totale Kortlopende Schulden		716.385		346.076
Totale Passiva		1.364.428		1.103.623

2.2 CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING PRINCESSEHOF 2016
(Model Ila)

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
	€	€	€
B A T E N			
Publieksinkomsten totaal			
Buitenland	609	2.500	719
Binnenland totaal			
- kaartverkoop	180.066	137.500	157.459
- overig	119.070	125.100	126.330
Sponsorinkomsten	0	0	0
Overige inkomsten	29.782	1.500	99.660
Directe opbrengsten	329.527	266.600	384.168
Indirecte opbrengsten			
Waarvan kapitalisatie vrijwilligers			0
Waarvan overige indirecte opbrengsten	272.634	272.160	338.445
Totale Opbrengsten	602.161	538.760	722.613
Structurele subsidie OCW			
Exploitatiebijdrage	1.477.484	1.455.936	1.456.707
Totale Structurele subsidie OCW	1.477.484	1.455.936	1.456.707
Structurele subsidie provincie	0	0	0
Structurele subsidie gemeente	280.000	285.000	280.000
Structurele subsidie ander orgaan dan OCW, provincie, gemeente	0	0	0
Overige subsidies			
Bijdragen uit publieke middelen	131.715	40.000	83.500
Bijdragen uit private middelen			
Particulieren incl. vriendenverenigingen	18.574	12.500	9.982
Bedrijven			0
Private fondsen	507.315	5.000	101.175
Goede doelenloterijen			
Totale Subsidies/bijdragen	2.415.087	1.798.436	1.931.364
Totale Baten	3.017.248	2.337.196	2.653.977

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
	€	€	€
LASTEN			
<hr/>			
Salarislasten			
Waarvan vast contract	726.729	771.700	883.419
Waarvan tijdelijk contract	0	0	0
Waarvan inhuur	596.855	553.520	575.109
Doorbelaste loonkosten	-9.075	0	0
Totale salarislasten	1.314.509	1.325.220	1.458.528
Afschrijvingen	26.940	50.000	173.213
Huur	199.019	210.000	199.063
Aankopen	248.133	90.000	158.376
Overige lasten	1.340.513	661.976	797.883
Totale Lasten	3.129.114	2.337.196	2.787.064
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-111.866	0	-133.087
15 Saldo rentebaten/-lasten	2.053	0	4.647
16 Saldo bijzondere baten/lasten	0	0	140.701
17 Mutatie aankoopfonds	0	0	0
Exploitatieresultaat	-109.813	0	12.261
Bestemming resultaat			
Onttrokken aan bestemmingsreserve OCW 2009-2012	-175.864		0
Toegevoegd aan bestemmingsfonds OCW algemeen	32.344		6.730
Toegevoegd aan algemene reserve	33.707		5.531
	-109.813		12.261

Voor nadere informatie wordt verwezen naar de aanvullende toelichting op de exploitatierekening.

Categoriele en Functionele Exploitatie rekening Prinseshof 2016
(Model Ib)

FUNCTIEEL --	Totaal	Publiekfunctie		Collectiefunctie			Wetensch.	Algemeen
		Tijdelijke present.	Vaste present.	Verw. & afschoten	Cons. & restaur.	Onderz. & registr.	functie	beheer
CATEGORIAAL							Onderz. & docum.	
BATEN								
Directe opbrengsten								
Publiekinkomsten totaal	299.743							
Publiekinkomsten buitenland totaal		488	213					
Publiekinkomsten binnenland totaal								
waaronder toerisme		144.053	36.013					
waaronder overig		23.722	93.236					
waaronder waardering wijkaarten								
Sponsorinkomsten	0							
waaronder sponsoring in natura								
waaronder overige sponsorinkomsten								
Overige inkomsten	29.782							
waaronder vergoedingen van capred.								
waaronder overig		0						29.782
Indirecte opbrengsten	272.634							
waaronder kapitaal bijdragen								
waaronder overig: indirecte opbrengsten		137.799	22.977	0	18.320	23.123	0	30.415
Totale opbrengsten	602.161	326.062	154.459	0	18.320	23.123	0	60.197
Structurele subsidie OCW	0							0
waaronder huren								
waaronder exploitatiebijdrage	1.477.484	356.357	186.037	113.433	63.610	143.797	0	612.250
waaronder kaderverhoging exploitatie								
Structurele subsidie provincie								
Structurele subsidie gemeente	280.000							280.000
Structurele subs. ander orgaan dan OCW, provincie, gemeente								
Overige (niet-struct.) subsidies/bijdragen								
Overige subsidies/bijdr. uit publk. midd.	131.715	35.600		96.113				
Overige subsidies/bijdr. uit privaat.								
waaronder participeren and. v.w.	18.574			1.551				17.023
waaronder bijdragen	0							
waaronder lokale fondsen	507.315	401.815		105.500				
waaronder goede doeleninstellingen								
Totale Subsidies/Bijdragen	2.415.007	793.772	186.037	216.599	62.610	143.797	0	909.273
TOTALE BATEN	3.817.348	1.119.834	340.496	216.599	81.930	168.921	0	909.469
LASTEN								
Selenslasten								
waaronder vast contract	772.158	321.706	84.604	46.837	49.427	130.899	0	138.684
waaronder tijdelijk contract								
waaronder huur	342.351	189.115	77.093	17.113	12.312	14.898	0	231.618
Afschrijvingen	26.940							26.940
Huur	199.019							199.019
Aankopen	348.133			348.133				0
Overige lasten	1.340.513	282.951	24.340	4.615	1.670	0		1.026.937
TOTALE LASTEN	3.129.114	793.772	186.037	316.699	63.610	143.797	0	1.023.199
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-111.866	326.062	154.459	-100	18.320	23.123	0	-633.731
Saldo rentebetalingen/-lasten	2.053							2.053
Saldo bijzondere baten/lasten	0							0
Muziek aanloopfonds								
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	-109.813	326.062	154.459	-100	18.320	23.123	0	-631.678
Tourrekening Algemeen Beheer		-128.018	-347.423	-107.383	0	-18.950	-37.901	
EXPLOITATIERESULTAAT	-109.813	206.044	-192.964	-107.483	18.320	4.173	-27.901	0

Model IIa - Toelichting op de gehanteerde verdeelsleutels

*

De baten en lasten worden toegerekend aan de museale functies indien dit op objectieve gronden mogelijk is. Indien dit niet mogelijk is worden de baten en lasten verantwoord onder Algemeen Beheer. Bij de toerekening aan de museale functies wordt een consistente gedragslijn gehanteerd over de jaren.

*

De personeelslasten worden toegerekend op basis van de functiebeschrijvingen van personeelsleden en de daarbij behorende door de directie vastgestelde gewenste inzet per museale functie.

*

De toerekening van de inkomsten uit entree en de museumwinkel vindt plaats op basis van (kwantitatief) publieksonderzoek: 33% van de bezoekers komt voor de vaste collectie, 65% voor de tijdelijke presentaties.

*

De huur wordt toegerekend op basis van de gebruikte vierkante meters.

*

De toerekening van Algemeen Beheer vindt plaats op basis van de percentages gebruikte vierkante meters.

*

De subsidie OCW – exploitatiebijdrage wordt toegerekend aan de museale functies conform de methodiek van Algemeen Beheer.

*

De subsidie OCW – incidenteel wordt toegerekend aan de museale functies conform de methodiek van Algemeen Beheer.

Model IIb – categoriale en functionele exploitatierekening

De baten en lasten in de rubriek Algemeen Beheer zijn toegerekend aan de door OCW bepaalde 3 functies. Hiervoor is de volgende formule gehanteerd:

De totale oppervlakte van de panden van het museum is 100%.

Hiervan is toe te schrijven aan de volgende functies:

Publieksfunctie

1.1 - tijdelijke presentaties	19%
1.2 – vaste presentaties	55%

Collectiefunctie

2.1 – verwerving & afstoting	17%
2.2 – conserveren & restaureren	6%
2.3 – onderzoek & registratie	3%

Wetenschappelijke functie

3.1 – onderzoek & documentatie	0%
--------------------------------	----

Op deze wijze worden alle baten en lasten, inclusief het subsidie OCW, de kosten voor huren en de kosten van afschrijving aan de diverse functies toegerekend.

2.4 KASSTROOMOVERZICHT

	2016	2015
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-109.813	12.261
Aanpassen voor:		
Afschrijving materiële vaste activa	26.940	173.213
Mutatie voorzieningen	309	-1.811
<i>Bruto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<u>-82.564</u>	<u>183.663</u>
Mutatie in voorraden	-12.470	358
Mutatie vorderingen	141.002	53.265
Mutatie kortlopende schulden	370.309	-144.309
<i>Netto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<u><u>416.277</u></u>	<u><u>92.977</u></u>
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	0	0
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	<u>0</u>	<u>0</u>
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie egalisatierekening investeringsbijdragen	0	-140.701
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	<u>0</u>	<u>-140.701</u>
Mutatie liquide middelen (I + II + III)	<u><u>416.277</u></u>	<u><u>-47.724</u></u>
Liquide middelen einde boekjaar	1.003.584	587.307
Liquide middelen begin boekjaar	587.307	635.031
Mutatie liquide middelen	<u><u>416.277</u></u>	<u><u>-47.724</u></u>

Voor toelichting zie posten bij afzonderlijke toelichtingen jaarrekening.

2.5 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening van Stichting Het Prinsessehof is opgesteld conform de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven. De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft per 1-1-2010 een richtlijn opgesteld met specifieke bepalingen voor kleine organisaties zonder winststreven die tot die datum waren aangewezen op Richtlijn 640. De Richtlijn is opgenomen in onderdeel C van de bundel Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van kleine rechtspersonen. De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten.

Het boekjaar van Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof is gelijk aan het kalenderjaar.

Als inrichtingseis voor de samenstelling van de jaarrekening hebben gediend de vormvoorschriften zoals die zijn verwoord in het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2013-2016 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap'.

Museale collectie

De museale collectie is niet gewaardeerd.

Materiële vaste active

Er wordt afgeschreven op basis van de volgende grondslagen:

- * Op gebouwen, terreinen, installaties en vaste inrichting wordt niet afgeschreven omdat deze niet geactiveerd worden. Hierop is in 2004 een uitzondering gemaakt voor het project Renaissance Prinsessehof, de verbouwing en herinrichting van het museum. In de periode 2001 t/m 2003 vond het project plaats. De kosten voor dit project zijn geboekt als equalisatie investeringen, hier tegenover stond een equalisatiebijdrage voor een evenhoog bedrag. Met ingang van 2004 wordt hierop jaarlijks afgeschreven. De laatste termijn van afschrijven is in 2015.
- * Duurzame goederen die aangeschaft worden naar aanleiding van een investeringsbesluit dat in totaal minimaal € 2.500 bedraagt, worden geactiveerd. Bedragen lager dan € 2.500 worden niet geactiveerd, maar ten laste gebracht van de exploitatie in het jaar van aanschaf.
- * Duurzame goederen die worden aangeschaft ten behoeve van een presentatie of project worden niet geactiveerd maar ten laste gebracht van het presentatie- of projectbudget.
- * Duurzame goederen worden in het jaar van aanschaf over het gehele jaar afgeschreven
- * De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Automatisering	5 jaar/20%
Inventaris kort	5 jaar/20%
Inventaris lang	10 jaar/10%
Presentatiemiddelen	10 jaar/10%
Installaties	10 jaar/10%
Museale collectie	variabel

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Vorraden

De eindvoorraad nog te verkopen museumkaarten en de voorraden in de museumwinkel worden op de balans opgenomen tegen de inkoopprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Eigen Vermogen

Het totaalbedrag in het bestemmingsfonds OCW aan het eind van de beleidsperiode 2009-2012 is, conform de richtlijnen van OCW, opgenomen in de balans als 'Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012'. Het ministerie van OCW heeft bij brief van 19 augustus 2015 toestemming gegeven de bestemmingsreserve 2009-2012 in 2016 in zijn geheel in te zetten voor de herinrichting Keramiekmuseum Princessehof.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. De voorziening jubilea wordt gewaardeerd tegen contante waarde. De overige voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De langlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld. Het aflossingsbedrag voor het komende jaar is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden.

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor balansdatum, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Financiële instrumenten

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende primaire financiële instrumenten. Dit betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. Derivaten worden niet gebruikt. Er is geen sprake van secundaire instrumenten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst-en-verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst-en-verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.

De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

2.6 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

Vaste activa

II Materiële vaste activa

Het verloop van deze post in 2016 is als volgt:

	Gebouwen & terreinen	Inventaris	Beveiligings- installaties	Totaal
	€	€	€	
Aanschafwaarde				
Aanschafwaarde per 31.12.2015	2.985.014	774.002	162.826	3.921.842
Desinvestering 2016	0	-574.748	0	-574.748
Investeringen 2016	0	0	0	0
Aanschafwaarde per 31.12.2016	2.985.014	199.254	162.826	3.347.094
Afschrijvingen				
Afschrijvingen t/m 31.12.2015	2.985.014	740.831	119.279	3.845.124
Afschrijvingen 2016	0	14.643	12.297	26.940
Afschrijvingen op desinvesteringen 2016				
Afschrijvingen t/m 31.12.2016	2.985.014	755.474	131.576	3.872.064
Boekwaarden				
Boekwaarde per 31.12.2015	0	33.171	43.547	76.718
Boekwaarde 31.12.2016	0	18.528	31.250	49.778

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Automatisering	5 jaar/20%
Inventaris kort	5 jaar/20%
Inventaris lang	10 jaar/10%
Presentatiemiddelen	10 jaar/10%
Installaties	10 jaar/10%
Museale collectie	variabel

Vlottende activa

I Voorraden

	31.12.2016	31.12.2015
	€	€
Per 31 december 2016 zijn onderstaande voorraden opgenomen tegen inkoopprijs:		
Museumwinkel	52.117	38.488
Museumkaarten	0	1.158
	<u>52.117</u>	<u>39.646</u>

II Vorderingen	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
<i>Vorderingen op verbonden partijen</i>		
Stichting Het Fries Museum	21.866	154.275
Stichting Monumenten Fries Museum/Princessehof	4.726	0
	<u>26.592</u>	<u>154.275</u>
<i>Debiteuren</i>	400	3.191
<i>Overige vorderingen</i>		
Belastingdienst – te verrekenen b.t.w.	71.664	46.527
Vereniging van Vrienden	13.300	0
Stichting Museumkaart	40.354	22.050
Belastingdienst – te vorderen energiebelasting	0	7.228
Aankopen	0	78.500
Rijksdienst Ondernemend Nederland - bijdrage	0	1.500
Tentoonstelling <i>Sexy Ceramics</i>	39.500	0
Project '20 ^{ste} eeuw – keramiek als spiegel van de tijd'	15.000	51.500
Liber Amicorum	6.973	0
Rente van rekening Doelreserveren	3.046	5.343
Betaalautomaat	82	226
VVV-cadeaubonnen museumwinkel	0	1.110
Vooruitbetaalde posten – overlopende abonnementen	12.371	14.710
	<u>202.290</u>	<u>228.694</u>
<i>Overlopende activa – onderhanden activiteiten</i>		
<i>Vorbereidingskosten tentoonstellingen en projecten</i>		
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
Tentoonstelling 'Migrating Ceramics'	14.208	6.744
Project Museumparels	2.000	0
Herinrichting Princessehof	0	7.048
Kleuterprogramma 2017	10.660	0
	<u>26.868</u>	<u>13.792</u>
<i>Totaal</i>	26.868	13.792
<i>Subsidieverstrekkers</i>		
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
Gemeente Leeuwarden	2.800	0
Totaalbedrag Vorderingen	258.950	399.952

IV Liquide middelen

	31.12.2016	31.12.2015
	€	€
Kas	10.758	12.650
Kas entreebalie, theesalon en museumwinkel	1.532	1.682
Rabobank, rekening NLSORABO0103152156 – rekening courant	118.655	-4.321
Rabobank, Doelreserveren, rekening NL61RABO03179835400	872.639	577.296
Totaal	1.003.584	587.307

Eigen vermogen

Overzicht algemene reserve, bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012 en bestemmingsfonds OCW algemeen

Het totaalbedrag in het bestemmingsfonds OCW aan het eind van de beleidsperiode 2009-2012 werd, conform de richtlijnen van OCW, opgenomen in de balans als 'Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012'. Het ministerie van OCW heeft bij brief van 19 augustus 2015 toestemming gegeven de bestemmingsreserve 2009-2012 in zijn geheel in het jaar 2016 in te zetten voor de herinrichting Keramiekmuseum Princessehof.

	Totaalbedrag 31.12.2015	Resultaat 2016	Totaalbedrag 31.12.2016
	€	€	€
Algemene reserve	388.400	33.707	422.107
Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012	175.864	-175.864	0
Bestemmingsfonds OCW (2013-2016)	187.389	32.344	219.733
	751.653	-109.813	641.840

Voorzieningen**I Voorziening jubilea**

Saldo 01.01.2016	5.895
Mutatie 2016	308
Saldo per 31.12.2016	6.203

Kortlopende schulden**I Schulden aan verbonden partijen**

	31.12.2016	31.12.2015
	€	€
Stichting Het Fries Museum	0	5.393
Stichting Monumenten Fries Museum/Princessehof	2.753	3.339
	2.753	8.732

Schulden aan leveranciers

	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
Handelscrediteuren	37.622	60.365
<hr/>		
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
II Belastingen en sociale verzekeringen	25.708	39.553
<hr/>		
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
Pensioenpremie	0	8.525
<hr/>		
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
IV Verlofstantant	20.086	29.899
<hr/>		
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
	€	€
Accountantskosten	2.700	6.500
Tentoonstelling <i>Sexy Ceramics</i>	122.511	0
Tentoonstelling '20 ^{ste} eeuw – keramiek als spiegel'	0	79.500
Tentoonstelling Openbare Bibliotheek Amsterdam	0	8.500
Personeelskosten	2.494	0
Collectiekosten	1.250	1.250
Kosten herinrichting	309.134	0
Huisvestingskosten	8.693	10.491
Museumwinkel	2.060	0
Diverse kosten	7.192	7.316
<hr/>		
Totaal	456.034	113.557

Voor de tentoonstellingen en projecten die zijn gerealiseerd in 2016 zijn verplichtingen aangegaan waarvoor nog niet alle facturen zijn ontvangen. Alle kosten voor een tentoonstelling of project komen ten laste van en worden verantwoord in het jaar van realisatie.

VI Overlopende passiva

	31.12.2016	31.12.2015
	€	€
Vooruitontvangen bijdragen inzake tentoonstelling of project Mondriaan Fonds – aankopen 2016-2017 / 2014-2015	10.785	22.500
Stipendium junior conservator Aziatische keramiek	4.737	4.737
Bijdragen herinrichting Princessehof 2016-2017	130.987	34.000
Vakantiegeld	27.673	32.733
	<u>174.182</u>	<u>93.970</u>

Pensioenregeling

Stichting Keramiekmuseum Het Princessehof heeft haar pensioenen ondergebracht bij het ABP. Deze regeling is een toegezegde pensioenregeling. Het Princessehof heeft ingeval van tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen andere verplichting dan toekomstige hogere premies. Statutair is de maximale premie vastgesteld op 12%.

Eind december 2016 was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 96,6%

Wet Normering Topinkomens

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt na indexering voor 2016: € 179.000.

De WNT is van toepassing op topfunctionarissen. Als topfunctionarissen worden aangemerkt:

* De leden van de hoogste uitvoerende orgaan (RvB of bestuur) en de leden van het toezichthoudende orgaan (RvC of RvT).

Gegevens m.b.t. WNT (Wet Normering Topinkomens)

Raad van Toezicht Stichting Beheer Fries Museum/Stichting Keramiekmuseum Princessehof

Onbezoldigd

Leden Raad van Toezicht:

De heer drs. K.J. Storm (vz)
Mevrouw E. Vos (lid)
Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm (lid)
De heer R. Mulder (lid)
De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart (lid)
De heer C. Groeneveld (lid)
De heer J.W.G. Vernooij (lid)
Mevrouw D.Kingma (lid)

Bestuur

*Inhuur vanuit stichting Het fries Museum

**Loonkosten op basis van detacheringspercentages

	2016
Naam	K.J.R. Callens
Functie	Directeur
Duur dienstverband	01-01-2016 t/m 31-12-2016
Omvang dienstverband	n.v.t.
Gedetacheerd*	0.4 fte
Bruto Loon**	44.021
Belastbare kostenvergoeding	0
Voorzieningen betaalbaar op termijn	5.776
Beëindigingsuitkeringen	n.v.t.
Jaar beëindiging	n.v.t.
Motivering	n.v.t.
Norm (o.b.v. 1 fte)	179.000

	2015
Naam	K.J.R. Callens
Functie	Directeur
Duur dienstverband	van 01-08-2015—31-12-2015
Omvang dienstverband	1 fte
Gedetacheerd*	0.4 fte
Bruto Loon**	17.763
Belastbare kostenvergoeding	0
Voorzieningen betaalbaar op termijn	2.465
Beëindigingsuitkeringen	0
Jaar beëindiging	n.v.t.
Motivering	n.v.t.
Norm	178.000 (o.b.v. 1 fte)

Nevenactiviteiten

Voor een overzicht van nevenactiviteiten van leden van de Raad van Toezicht en de directeur, de heer K.J.R. Callens, wordt verwezen naar bijlage 1.

2.7 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Het museum heeft een huurovereenkomst met de Gemeente Leeuwarden voor de panden Grote Kerkstraat 9, 11, 13 en 15. Het huurbedrag in 2016 bedroeg € 164.469.

De huur wordt jaarlijks geïndexeerd. De looptijd van de overeenkomst bedraagt 1 jaar en wordt automatisch verlengd met 1 jaar en zo steeds verder, tenzij de huurovereenkomst 6 maanden voor het verstrijken van de lopende periode door een van de partijen wordt opgezegd.

Met ingang van 1 augustus 2012 huurt het museum werkplekken voor medewerkers in het Fries Museum. Het huurbedrag in 2016 bedroeg € 30.000.

2.8 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

B A T E N

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil
	€	€	€
Directe opbrengsten	329.527	266.600	62.927
<i>Specificatie directe opbrengsten</i>			
Publieksinkomsten			
Buitenland totaal	609	2.500	-1.891
Binnenland totaal			
Waarvan kaartverkoop	180.066	137.500	42.566
Waarvan overig	119.070	125.100	-6.030
Waarvan waardering vrijkaarten	0	0	
Sponsorinkomsten			
Waarvan sponsoring in natura	0	0	
Waarvan overige sponsorinkomsten	0	0	
Overige inkomsten			
Waarvan vergoedingen van coproductanten	0	0	
Waarvan overig	29.782	1.500	28.282
Indirecte opbrengsten	272.634	272.160	474
Totale opbrengsten	602.161	538.760	63.401

Directe opbrengsten

De succesvolle tentoonstellingen *20ste eeuw – keramiek als spiegel van de tijd* en *Sexy Ceramics* vertalen zich in de hogere opbrengsten.

Specificatie directe opbrengsten – binnenland totaal - overig

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil
	€	€	€
Educatie	7.862	10.000	-2.138
Theesalon	22.231	25.000	-2.769
Museumwinkel	88.838	90.000	-1.162
Diversen	139	100	39
Totaal	119.070	125.100	-6.030

De inkomsten uit educatie bleven achter omdat er bij beide tentoonstellingen gratis audiotours beschikbaar werden gesteld.

Specificatie overige inkomsten

Verhuur depot	8.662
Winstdeling schadevrij verzekeren	3.862
Uitkering schade verzekering	488
Energiekosten	3.906
Doorbelaste materialen	11.502
Zalenverhuur	308
Overige	1.054
Totaal	29.782

Indirecte opbrengsten

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil
	€	€	€
Opbrengst doorberekening kosten medewerkers	272.634	272.160	474

De integratie van Stichting Keramiëkmuseum Het Prinsessehof en Stichting Het Fries Museum betekent o.a. dat medewerkers van Prinsessehof werkzaamheden verrichten voor en in het Fries Museum. De inhuur van medewerkers Prinsessehof door het Fries Museum was marginaal lager dan begroot.

Subsidie OCW

Het Ministerie heeft voor het jaar 2016 een subsidie beschikbaar gesteld van € 1.477.484.

Subsidie gemeente

De Gemeente Leeuwarden heeft voor het jaar 2016 een subsidie beschikbaar gesteld van € 280.000. Evenals in voorgaande jaren werd in 2016 werd door de Gemeente geen loon- en prijscompensatie toegekend.

Overige subsidies

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil
	€	€	€
Publieke middelen			
Mondriaan Fonds – aankopen 2016-2017	11.715	40.000	-28.285
Mondriaan Fonds – aankoop	84.400	0	84.400
Mondriaan Fonds – tentoonstelling <i>Sexy Ceramics</i>	35.000	0	35.000
Ambassade Oostenrijk – tentoonstelling <i>Sexy Ceramics</i>	600	0	600
Totaal	131.715	40.000	197.215

Private fondsen	507.315	5.000	396.815
-----------------	---------	-------	---------

Specificatie private fondsen

Tentoonstelling *Sexy Ceramics*

Prins Bernhard Cultuurfonds	15.000
Stichting Achterbergh-Domhof	10.000
Stichting Het Nieuwe Stads Weeshuis	5.000
Old Burger Weeshuis	2.500
Stichting Woudsend	10.000

Aankopen

Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting	11.000
Vereniging Rembrandt	105.500

Project 'Stipendium'

Prins Bernhard Cultuurfonds	25.000
Ottema Kingma Stichting	36.200

Project 'Liber Amicorum'

Stichting Van Achterbergh-Domhof	4.358
Ottema-Kingma Stichting	1.743

Project Herinrichting

BankGiroLoterij	278.014
-----------------	---------

Schenking

3.000

Totaal	507.315
--------	---------

Particulieren en vriendenverenigingen

Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil
€	€	€

Vereniging van Vrienden	18.574	12.500	6.074
-------------------------	--------	--------	-------

Specificatie:

- aankopen	12.023
- 'Liber Amicorum'	872
- <i>Sexy Ceramics</i>	5.000
- Diverse kosten	679

LASTEN

Salarislasten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Vershil
	€	€	€
Salariskosten	1.314.509	1.325.220	-10.711
Vast contract	726.729	771.700	-44.971
Tijdelijk contract	0	0	
Inhuur	596.855	553.520	43.335
Doorbelaste loonkosten	-9.075	0	-9.075
Totaal	1.314.509	1.325.220	-10.711
<i>Specificatie vast contract</i>			
Salarissen	569.168		
Sociale lasten	95.564		
Pensioenpremie	64.997		
	726.729		

Het aantal fte's van medewerkers op de loonlijst Princessehof per 31.12.2016 is 12,1.

Het aantal fte's van medewerkers, in dienst van Princessehof minus gedetacheerde medewerkers plus ingehuurd medewerkers van Stichting Het Fries Museum, is per 31.12.2016 is 17,6.

Afschrijvingen

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Vershil
	€	€	€
Investerings algemeen	26.940	50.000	-23.060

Met het oog op de herinrichting Princessehof zijn er geen investeringen gedaan in 2016.

Huur

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Vershil
	€	€	€
Gemeente – huur museum panden	164.469	175.000	-10.531
Stichting Monumenten	4.550	5.000	-450
Fries Museum – huur werkplekken	30.000	30.000	0
Totaal	199.019	210.000	-10.981

Keramiemuseum Het Princessehof huurt werkplekken in het Fries Museum voor vrijwel alle medewerkers. Enkel medewerkers beveiliging, balie, collectiebeheer, museumwinkel en theesalon werken structureel in het Princessehof zelf. De huur is bepaald op € 5.000 per fte.

Aankopen	Realisatie	Begroting 2016	Verschil 2016
	€	€	€
Moderne en hedendaagse keramiek	37.133	90.000	158.133
Aziatische Keramiek	211.000	0	0
Totaal	248.133	90.000	158.133

In 2016 zijn, met subsidies en bijdragen, o.a. gekocht twee Kakiemon beelden ad € 211.000. Deze beelden zijn geen onderdeel van de deelcollectie moderne en hedendaagse keramiek maar onderdeel van de deelcollectie Aziatische keramiek

In het boekjaar 2017 worden de aankopen 2016 en 2017 verantwoord. Het Mondriaan fonds heeft een bijdrage beschikbaar gesteld voor aankopen in de periode 2016-2017.

Overige lasten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil
	€	€	€
Tentoonstellingen	230.344	156.500	73.844
Diverse kosten collectie- en publieksfunctie	43.970	52.000	-8.030
Huisvestingskosten	236.934	216.500	20.434
Herinrichting	587.148	0	587.148
Kantoorkosten	46.821	71.476	-24.655
Publiciteitskosten	61.721	55.000	6.721
Diverse personeelskosten	38.354	27.500	10.854
Museumkaarten – inkopen	14.332	10.000	4.332
Museumwinkel – inkopen artikelen	49.968	45.000	4.968
Museumwinkel – overige kosten	10.360	10.000	360
Theesalon – inkoop artikelen	12.029	10.000	2.029
Theesalon – overige kosten	8.532	8.000	532
Totaal	1.340.513	661.976	678.537

Toelichting:

Tentoonstellingen

In 2016 is de tentoonstelling *Sexy Ceramics* gerealiseerd. Dankzij externe inkomsten worden de hogere uitgaven gefinancierd. In de begroting 2016 was hiervoor een p.m. post opgenomen.

Diverse kosten collectie- en publieksfunctie

De kosten van verzekeren van de collectie zijn in 2015 gedaald met ca. € 10.000. In de begroting 2016 kon hiermee nog geen rekening worden gehouden.

Huisvestingskosten

De werkzaamheden voor beveiliging en receptie worden extern ingekocht. Deels werd de verhoging van de kosten veroorzaakt door vervanging bij langdurig ziekte van vaste medewerkers door medewerkers ingehuurd via een uitzendbureau.

Herinrichting

In 2016 is begonnen met de herinrichting van het museum. De werkzaamheden zullen worden afgerond in 2017 wanneer Princessehof haar 100-jarig bestaan viert.

Een ambitieus project dat mede gerealiseerd kan worden door het mogen inzetten van de bestemmingsreserve OCW 2009-2012 – een bedrag van € 175.864 – in 2016. Naast dit bedrag zijn er bijdragen ontvangen van fondsen en een groot bedrag (€ 350.000) van de BankGiroLoterij.

Kantoorkosten

De besparing op met name ICT en data- en telecommunicatie wordt gerealiseerd door één back-office voor beide musea.

Diverse personeelskosten

De hogere kosten worden o.a. veroorzaakt door de lease-auto directeur en kosten bedrijfsgeneeskundige dienst voor langdurig ziekteverzuim.

Inkopen

- Museumkaarten – in 2016 zijn meer kaarten verkocht waardoor de inkomsten hoger zijn dan begroot
- Museumwinkel – er is meer ingekocht dan begroot
- Theesalon – ter stimulering van de verkopen in de theesalon werd bezoekers een gratis kopje koffie of thee aangeboden

11. Saldo rentebaten/-lasten

	Realisatie 2016	Realisatie 2015
	€	€
Totaalbedrag	2.053	4.647

De rentebaten in 2016 zijn ontvangen rentes op de bankrekeningen.

2.9 PRESTATIEVERANTWOORDING (art. 2c/2i/3.28)

Activiteit & bereik musea

(Model III)

	Huidige boekjaar	Activiteitenplan 2016	Vorig boekjaar
Totaal aantal bezoeken per jaar	39.311	40.000	36.819
- waarvan betalend	27.980	31.250	23.717
- waarvan aantal scholieren primair onderwijs	2.790	1.500	2.159
- waarvan aantal scholieren voortgezet onderwijs	476	1.250	329
Registratiegraad > 95%	Ja	ja	ja
Collectieplan up to date	Ja	ja	ja
Veiligheidsplan up to date	Ja	ja	ja

Percentage registratiegraad

Op 31 december 2016 bedroeg de registratiegraad ruim 98%. De registratiegraad is dus stabiel. Vanwege het continue proces van aankopen en schenkingen is de registratiegraad nooit 100%.

Totale collectie	31.533
Aantal onderdelen	34.049
Registratiegraad	98,1 %
Basisregistratiegraad	78,4 %
Digitaliseringsgraad	85,3 %

Veiligheidsplan

Het veiligheidsplan is up to date gemaakt in 2016.

Het veiligheidsplan bestaat uit de volgende onderdelen:

- Beleidsverklaring
- BHV plan conform NEN 4000
- ORP, ontruimingsplan, NEN 8112
- CHV, collectiehulpverleningsplan

2.10 VERBONDEN PARTIJEN

Van verbonden partijen is sprake wanneer een partij beleidsbepalende invloed kan uitoefenen op een andere partij, dan wel invloed van betekenis kan uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid van de andere partij. De verbondenheid tussen Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof en de hier genoemde stichtingen ontstaat omdat beide Stichtingen vallen onder de Stichting Beheer Fries Museum / Keramiekmuseum Prinsessehof en de aanwezigheid van een gemeenschappelijke Raad van Bestuur en een gemeenschappelijke Raad van Toezicht.

Stichting Beheer Fries Museum / Keramiekmuseum Het Prinsessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling het instand houden, beheren en doen exploiteren van de musea Fries Museum en Keramiekmuseum Prinsessehof te Leeuwarden, zulks door het voeren van het instandhouden, beheren en doen exploiteren van de musea Stichting Het Fries Museum en Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof.

Stichting Het Fries Museum

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling het inrichten en exploiteren van Het Fries Museum te Leeuwarden.

Het Prinsessehof heeft aan het Fries Museum doorbelast in 2016 kosten voor salarissen ad € 272.304 en overige algemene kosten € 11.502. Het totaalbedrag aan doorbelaste kosten is € 283.806.

Door het Fries Museum zijn in 2016 doorbelast aan Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof de volgende kosten: salarissen € 535.603, huur werkplekken € 30.000, lease auto directie € 8.643, kosten ICT € 4.271 en inkoop museumkaarten € 1.146. Het totaalbedrag aan doorbelaste kosten is € 579.663.

Stichting Monumenten Fries Museum / Keramiekmuseum Het Prinsessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling de instandhouding van monumenten in de zin van de Monumentenwet 1998.

De Stichting Monumenten heeft een bedrag van € 4.550 voor huur pand Grote Kerkstraat 17 doorbelast aan Keramiekmuseum Het Prinsessehof in 2016.

Het Prinsessehof heeft aan de Stichting Monumenten in rekening gebracht het bedrag van € 4.356 zijnde doorbelaste energiekosten pand Doelestraat 3.

3. OVERIGE GEGEVENS

3.1 RESULTAATBESTEMMING

Het deel van de subsidie OCW dat nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt (zie artikel 26 van het Bekostingsbesluit) dient opgenomen in het bestemmingsfonds OCW.

Het resultaat wordt toegerekend volgens onderstaande berekening.

	2016	perc.	2015	perc.
Totale Baten conform jaarrekening	3.017.248		2.653.977	
Subsidie OCW	1.477.484	49%	1.456.707	55%
Eigen inkomsten	1.539.764	51%	1.197.270	45%
Nadelig cq voordelig saldo	-109.813		12.261	
Toevoegen				
- Bestemmingsreserve OCW 2009-2012	175.864		0	
Voordelig saldo	66.051		12.261	
Toerekening voordelig saldo aan:				
- Bestemmingsfonds OCW – algemeen	32.344		6.730	
- Algemene reserve	33.707		5.531	

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven, het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016 en de bepalingen krachtens de wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2016.
2. De winst-en-verliesrekening over 2016.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van RJ 640 organisaties zonder winststreven en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 640 organisaties zonder winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheid van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven, het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016 en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen, het controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
 - Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
 - Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
 - Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
 - Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
-
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leeuwarden, 20 maart 2017

Deloitte Accountants B.V.

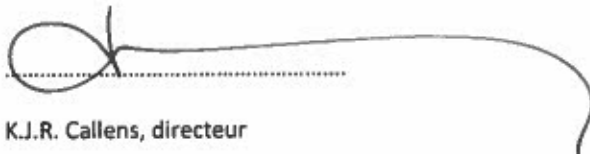
Was getekend: J.S. Huizinga RA

3.2 VASTSTELLEN JAARREKENING

Vaststelling jaarrekening 2016 directie

De directie heeft de jaarrekening vastgesteld op 20 maart 2017.

Ondertekening

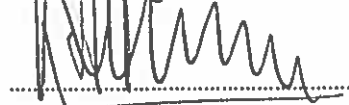

K.J.R. Callens, directeur

Goedkeuring Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in de vergadering van 20 maart 2016 de jaarrekening goedgekeurd.

Ondertekening

Drs. K.J. Storm voorzitter

3.3 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die vermeld dienen te worden.

3.4 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 maart 2017

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven, het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016 en de bepalingen krachtens de wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2016.
2. De winst-en-verliesrekening over 2016.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Keramiekmuseum het Princessehof zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van RJ 640 organisaties zonder winststreven en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 640 organisaties zonder winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheid van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 640 organisaties zonder winststreven, het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016 en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen, het controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leeuwarden, 20 maart 2017

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: J.S. Huizinga RA

Bijlage 1 (geen onderdeel uitmakend van de jaarrekening)

Nevenfuncties leden Raad van Toezicht 2016

De heer drs. K.J. Storm, voorzitter

- Baxter International Inc. (lid board en voorzitter Audit Committee)
- Pon Holdings (vice-voorzitter Raad van Commissarissen)
- Scripsit Holding (Eisma Media Groep) (lid Raad van Commissarissen)
- Nederlandse Bachvereniging (lid van het Algemeen Bestuur)
- Teylers Museum Vrienden Fonds (voorzitter Bestuur)
- Stichting Museum Tromp's Huys (lid van Raad van Toezicht)
- KNGF (lid van Raad van Toezicht)
- Industrial Advisor EQT
- Lid Advisory Board John Adams Institute
- VNO-NCW (lid Curatorium)
- Lid Internationale Adviesraad IESE

Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm

- Bestuur Sikkens Foundation
- Voorzitter Stichting NietNormaal, tentoonstelling Hacking Habitat
- Advisory Board van het Materiaalfonds
- Advisory Board van de Ketelfactory Schiedam
- Diverse jury's en adviescommissies o.a. rijks gecommiteerde Artez - Rietveld.
- Programmamaker / presentator: o.a.- AVRO Kunstuur special over Kazimir Malevich, programma Jonge kunstenaars / verzamelaars, tentoonstelling Ja Natuurlijk, Biennale Venice, De Kunstmarkt, De kunst van het verzamelen.
- Voorzitter diverse commissies Mondriaan Fonds, o.a. werkbijdrage Jong Talent en Bemiddelaars, selectie commissie galeries voor kunstkoopregeling.
- Bestuur van Doesburghuis, Parijs

De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart

- Lid Raad van Toezicht Mondriaan Fonds
- Lid Adviescommissie beoordeling aangeboden cultuurbezit uit nalatenschappen, Ministerie van Financiën
- Voorzitter beoordelingscommissie Ekkart Fonds, Vereniging Rembrandt
- Voorzitter jury Duparcprijs, Mauritshuis
- Voorzitter bestuur Stichting P. en N. de Boer
- Voorzitter bestuur Uytenbogaert Stichting
- Lid bestuur Brantsen van de Zyp Stichting
- Lid bestuur Stichting Bosch Research and Conservation Project
- Lid redactie tijdschrift Oud Holland
- Lid wetenschappelijke adviesraad Rubenianum Antwerpen
- Voorzitter begeleidingscommissie Project Museale Verwervingen, Museumvereniging
- Voorzitter jury Oud Leiden Prijs
- Voorzitter jury Nederlandse Portretprijs
- Gastcurator tentoonstelling Roofkunst, Bergkerk, Deventer
- Gastcurator tentoonstelling Lief en Leed, Rijksmuseum Twenthe, Enschede

De heer C. Groeneveld

- Adviseur Raad voor Cultuur
- Lid Benoemingsadviescommissie Fonds voor Cultuurparticipatie

Mevrouw mr. D. Kingma

- Bestuurslid van de Vereniging van Advocaten in Friesland

De heer R. Mulder

- Voorzitter Centrum voor Film in Friesland
- Voorzitter Nederlandse Vereniging van Fotojournalisten
- Voorzitter Stichting Urgente Noden Friesland
- Bestuurslid Fotofestival Noorderlicht
- Bestuurslid Noorderbreedte (tijdschrift)
- Lid Geschillencommissie Auteurscontractenrecht
- Lid Curatorium Gonsalvesprijs
- Lid Klankbordgroep Appelrechtspraak

De heer J. Vernooij

- Voorzitter Innovatie Pact Fryslan
- Voorzitter Vereniging Circulair Friesland
- Voorzitter Stichting BeStart
- Lid Deskundigencommissie EFRO
- Vicevoorzitter NVRD

Mevrouw L. Vos

- Lid programmaraad De Compagnie (Fries Ondernemersnetwerk)
- Lid Munchhausengroep (Fries innovatief netwerk)
- Lid Innovatie Pact Fryslân
- Voorzitter RvT Calibris
- Voorzitter Stuurgroep TBOF (Technisch Beroeps Onderwijs in Friesland)
- Lid bestuur Zorgpleinnoord
- Lid Expertcommissie Verpleeghuiszorg
- Lid Adviesraad Sociaal Plan bureau

Nevenfuncties Directie

De heer drs. K.J.R. Callens

- Secretaris Stichting Hora Siccama van Harkstede Fonds
- Bestuurslid Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting
- Voorzitter Stichting MuseumJeugdUniversiteit

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
058 2 948 958
info@princessehof.nl
www.princessehof.nl